

Tiina Ollila
tiina.m.ollila@student.jyu.fi
 Artikkeliksi

KINKKU: JUHLAPÖYDÄN KUNKKU VAI JONKUN KUOLLEEN KANKKU – valtion tukeman Possugeneraattorin kriittinen diskurssianalyysi

Possugeneraattori on julkinen ja mainostettu¹ marraskuussa 2016 avautunut verkkosivusto. Kuulin sivustosta ensimmäisen kerran radiosta. Ohitin kuulemani, sillä se kuulosti vain tavalliselta lihan mainostamiselta. Radiohetki meni nopeasti ohi, mutta päähäni jäi kysymys sisäisen possun selvittämisestä. Rupesin tutkimaan asiaa, ja aineisto paljastuikin erittäin kiinnostavaksi. Possugeneraattori on kuluttajille suunnattu kyselymuotoinen sivusto. Sen nimi on sanavalintana huomiota herättävä. Possu-sana on merkitykseltään leikittelevä tai jopa lapsekas (KS s.v. *possu*). Generaattori viittaa koneeseen.

Possugeneraattorin julkaiseminen osuu joulunalusaikaan. Se ilmestyi vuoden 2016 lopussa, kun kulunutta vuotta oli tituleerattu monin paikoin vegaanivuodeksi ja kasvisruokabuumin supervuodeksi². Samana vuonna poliittisella kentällä oli väännetty eläinsuojelulain uudistusta ja niin sanotun sika-asetuksen muutosta. Olennaista aineiston tutkimisen kannalta on se, että sivuston taustalla on Suomen valtion ja Euroopan unionin tukea. Vihreän langan (2016) tietojen mukaan Lihätiedotuksen Laatuvarmistus-kampanjaa, jonka osa tämä generaattori on, on tuettu yli puolella miljoonalla eurolla EU-rahaa sekä yli 200 000 euron kansallisella tuella.

ANALYYSIN VÄLINEET

Tarkastelen tässä artikkelissa sivuston kuvia ja tekstejä Norman Fairclough'n (1992) kriittisen diskurssianalyysin kolmitasoisien mallin avulla. Viestintätilanteeseen liittyy mallin

---

¹ Mainostettu esim. Radio Rockissa: <http://www.radiorock.fi/#!/muu/Possugeneraattori> 6.12.2016

² Mustajoki, Pinja 2016: Veganismin supervuoden 2016 TOP 10. – <http://www.vegaiaalehti.net/single-post/2016/12/29/Veganismin-supervuoden-2016-TOP-10> 10.2.2017.

mukaan kolme ulottuvuutta, jotka ovat teksti, diskurssikäytäntö ja sosiokulttuurinen käytäntö. Kaikki nämä vaikuttavat toisiinsa. Teksti tarkoittaa sekä kirjoitettua että kuvallista ainesta. Diskurssikäytäntö sisältää tekstin tuottamiseen ja tulkitsemiseen liittyvät tekijät. Viimeisin tarkoittaa sosiaalista tilannetta ja ympäristöä, missä diskurssi ilmenee. Toisin sanoen se tarkoittaa laajempaa yhteiskunnallista kontekstia. (Fairclough 1992, 73; 1997, 79–86.) Aineisto on multimodaalista. Multimodaalisuus on käsite, joka kuvaa viestintätilanteita, joissa käytetään viestinnän eri muotoja, kuten kuvaa, tekstiä, videoita ja niin edelleen. (Bateman, J.A., Wildfeuer, J. & Hiippala, T. tulossa 2017, 5.)

Kriittisessä diskurssintutkimuksessa eräs ydinkäsite on valta. (Fairclough 2001.) Kriittisen diskurssintutkimuksen tarkoituksena on tehdä diskurssin näkymätöntä valtaa esiin ja läpinäkyväksi (Blommaert & Bulcaen 2000, 448). Valta on erityisen tehokasta silloin, kun se on luonnollistunut. Luonnollistumisella tarkoitetaan prosessia, jonka seurauksena tietyt näkökulmat ja puhutavat näyttäytyvät itsestään selvinä ja epäideologisina. Tietyissä sosiokulttuurisissa kontekstissa tietyn ideologian mukaiset merkityksellistämisen tavat saavuttavat ”terveen järjen” kaltaisen aseman. Jotkut kielellisiin valintoihin liittyvät tavat jäävät kyseenalaistamisen ulkopuolelle. (Fairclough 1992: 87–91.) Näitä piilossa olevia oletuksia ja väitteitä kutsutaan presuppositioiksi (Fairclough 2001, 127). Nämä alkuoletukset ovat niitä asioita, joita ei sanota suoraan, mutta annetaan ymmärtää, että lukija tai katsoja jakaa tekstin tai kuvan tuottajan kanssa yhteisiä merkityksiä (Fairclough 1997, 140). Possugeneraattorin tapauksessa kenties selkein alkuoletus on se, että kyselyyn vastaaja on ihminen, joka syö sianlihaa. Generaattorin kysymyksenasettelu pitää tätä itsestäänselvänä.

Kriittinen diskurssintutkimus liittyy usein moraaliin ja poliittisiin teemoihin. Analyysin vaikutuksena tulisi olla vallattomien voimaannuttaminen, äänen antaminen äänettömille ja vallan väärinkäytön paljastaminen. Yksi analyysin seuraus voi olla yhteiskunnallisiin epäkohtiin liittyvien muutoskeinojen ja vaihtoehtojen esittäminen. (Blommaert & Bulcaen 2000, 449.) Havainnollistaakseni alkuoletusten piilevyyttä ja kulttuurisidonnaisuutta käytän analyysin apuna tekstuaalista interventiota, jota selvennän seuraavassa.

INTERVENTIO ELI MAHDOLLISUUS TOISIN ESITTÄMISEEN

Tekstin muokkaaminen havainnollistaa diskurssin valtaa rakentaa maailmaa. Muokkaaminen onkin yksi aktivismin muoto ja osa kriittistä kielitietoisuutta. (Pope 1995; Pietikäinen & Mäntynen 2009, 75–76.) Tuttua diskurssia muuttamalla luonnolliselta tuntuneet seikat alkavatkin näyttää erilaiselta ja herättävät kysymyksiä (Pietikäinen & Leppänen 2007, 176). Tietoista kielellistä leikittelyä kutsutaan tekstuaaliseksi interventioksi eli toisin kirjoittamiseksi. Leppänen (2004, 2) kutsuu esimerkiksi mainosparodioiden tekemistä tekstuaaliseksi aktivismiksi. Vastamainokset ovat vain yksi toisin kirjoittamisen ja esittämisen muoto. Tekstuaalis-kuvallista aktivismia on nähty viime vuosina myös taiteessa. Vastamainoksia ja taidetta – sekä laillisia että laittomia toteutuksia – mikä liittyy erityisesti mainontaan ja mainostajiin, kutsutaan kulttuurihäirinnäksi. Toisin kirjoittamisen tapa sopii mielestäni erittäin luontevasti yhteen kriittisen diskurssintutkimuksen kanssa.

Tekstuaalisessa interventiossa tekstiä muutetaan ja nurinkuristetaan, jotta kielen resurssit ja valintojen merkitykset tulisivat näkyviksi (Pietikäinen & Leppänen 2007, 176–177). Erilaisten interventioiden keinoin näkymättömiä käytäntöjä ja suhteita voidaan tehdä näkyviksi. Ajattelen, että tekstuaalinen interventio on kuin avain, joka voi avata ovia erilaisiin näkymiin. Se voi myös olla liike, jolla verho vetäistään ikkunan edestä ja joka näyttää avautuvan maiseman yllättävyyden. Tuttua diskurssia muuttamalla luonnolliselta ja itsestään selvältä näyttäytynyt asetelma alkaakin näyttää erilaiselta ja kyseenalaistettavalta (Pietikäinen & Leppänen 2007, 176–177). Interventio nostaa esiin tekstin tuottamisen ja tulkitsemisen käytänteiden sosiaalisuuden ja kulttuurillisuuden. Kirjoittamista, lukemista ja tulkintaa ohjaavat sekä normit että arvot. (Leppänen 2004, 8.) Vaikka representaatiot voivat olla varsin vakiintuneita, ne ovat silti alati muutoksessa. Tekstuaalisen intervention kautta muutoksen mahdollisuus tulee ilmeisemmäksi. Muutos lähtee myös ruohonjuuritasolta, kunkin kielenkäyttäjän yksittäisistä valinnoista (Pietikäinen & Leppänen 2007, 187).

Artikkelini etenee seuraavaksi niin, että analysoin ensin possugeneraattoria julkaisumuodossaan, minkä jälkeen teen pienen tekstuaalisen intervention ja katson, mitä vaikutuksia sillä on tekstin ja kuvien herättämiin mielikuviin.

POSSUGENERAATTORI-SIVUSTON ULKOASU

Sivusto rakentuu valinnoista, jotka koskevat värien käyttämistä, kuvitusta ja tekstejä, jotka ovat eri fontein ja värein kirjoitettu. Tekstit ovat isoja ja helposti luettavissa. Ulkoasu näyttää lapsukkaalta hemeän värityksen ja animaatiohahmojen vuoksi, mutta sisältö ja kysely on tarkoitettu aikuisille – niille, jotka tekevät taloudessa ostopäätöksiä ja päättävät, mitä tänään syötäisiin. Otsikon alla on teksti: *Oletko juhlapöydän ryhtirölkijä vai suloinen säästöpossu? Vastaa kysymyksiin ja saat selville millainen possu sinä siehultasi olet.*

Sivun värimaailma on pinkki, mikä viittaa “possunpinkkiin”. Keskellä on naispossu, jonka molemmilla puolilla on miespossut. Naispossulla on rusetti ja huulipunaa, rintavako näkyy kaula-aukosta. Vasemmanpuoleinen miespossu on pukeutunut Jussi-paidan tyyppiseen puseroon ja ruskeaan hattuun. Oikeanpuolimmainen on ylipainoinen, mutta iloisen lupsakan näköinen kaksoisleukainen miespossu, joka on pukeutunut keltaiseen hihattomaan paitaan. Nämä kuvat vaihtuvat, jos sivuille tulee uudestaan. Hahmoina on myös esimerkiksi kauluspaitaan pukeutunut miespossu, joka pitelee skumppalasia ja haarukkaa.

Sivun alaosasta näkyy, että sen taustalla on Lihätiedotus. Alareunassa on Euroopan unionin ja Suomen liput ja teksti: “EUROOPAN UNIONIN JA SUOMEN VALTION TUELLA RAHOITETTU KAMPANJA”. Lippujen vieressä näkyy leiman näköinen merkintä, jossa lukee LAATUVASTUU. Leiman muut sanat ovat SERTIFIOITU KANSALLINEN LAATUJÄRJESTELMÄ. Keskellä on sian siluettikuva. Leiman näköiseksi tehty logo synnyttää mielikuvan aitoudesta ja luotettavuudesta. Mikäli Laatuvaluustu haluu lisätietoa, täytyy klikata heidän sivuilleen. Laatuvaluustu sivulla kerrotaan, että se pohjautuu Eläinten Terveys ETT ry:n ylläpitämään sikojen terveydenhuolto- ja seurantajärjestelmään Sikavaan, jonka avulla tieto kulkee tilan, teollisuuden ja eläinlääkärien välillä. Mikäli haluaa tietää, mikä tämä ETT ry on, täytyy etsiä heidän sivunsa. Nimen perusteella voisi kuvitella, että yhdistyksen toimintaan liittyisi esimerkiksi eläinlääkärit ja eläinten hoitajat. Sivulla kerrotaan kuitenkin, että ETT:n ylläpitäjinä ovat suomalaiset meijerit, teurastamot ja munapakkaamot. Hallituksen jäsenet koostuvat lihanjalostusyritysten ja Valion ihmisistä.

Viiteen kysymykseen vastaamalla saa tulokseksi oman “possuprofiilin”. Kysymysten vastausvaihtoehdot ovat sellaisia, että kasvissyöjä tai sikaa syömätön ei voi vastata kysymyksiin valehtematta. Sianlihan syömättömyys ei ole vaihtoehto. Profiili koostuu possukuvasta ja pienestä tekstistä sekä “possugeneraattorijengin” kommentteista. Sivulla näkyy arvontaan osallistumisen kehotus. Arvontalinkki on vaaleanpunainen kinkun

muotoinen siluettikuva. Alhaalla näkyy Facebook-nappi ja kehoitus “Kerro kavereille”. Profiilituloksissa on esimerkiksi *Ponteva possuiliija*, joka on ilmeeltään nauravainen.

HYVÄÄ JOULUA JA ILOISTA KANNIBALISMIA

Sivuston ensimmäinen tekstiosuus on siis kahden virkkeen mittainen: *Oletko juhlapöydän ryhtiröhkijä vai suloinen säästöpossu? Vastaa kysymyksiin ja saat selville millainen possu sinä siehultasi olet.* Millaisia merkityksiä näihin virkkeisiin sisältyy? Käyn nyt läpi näitä merkityksiä tarkemmin.

Juhlapöytä viittaa ilmetysmisajankohdan vuoksi nimenomaan joulun juhlapöytään. Suomessa syödään 6–7 miljoonaa kiloa joulukinkkua vuodessa (Lihatiedotus 2016). Joulun viittaa myös profiilitulossivulla oleva arvontalinkki, jossa “voit voittaa makoisan joulukinkun – tai kuusi!” Linkkiä painamalla avautuu yhteystietojen sivu, jossa kerrotaan, että *jaossa on yhteensä kuusi joulupöydän kunkkua*. Kinkku on kunkku -sanaleikillä on jo ikää ja intertekstuaalista historiaa. Sitä on käytetty vuosien varrella usein lehtijuttujen otsikoissa (IS 2006; Yle 2009/2012; Lihatiedotus 2016). Tuore otsikko löytyy Lihatiedotuksen (2016) sivuilta, mikä tietysti sopii Possugeneraattorin ilmestymisen yhteyteen. *Ryhtiröhkijä* ja *säästöpossu* ovat sanavalintoina lähinnä sanaleikkejä, jotka luovat sivuston henkeen kepeyttä ja leikkimielisyyttä. Kepeyden korostaminen toimii huomion ohjaamisessa pois ongelmista, sillä huumori on keino sivuuttaa hankalien asioiden käsittelyä (ks. esim. Martin, Rod A. 2007).

Epäsuorassa kysymyslauseessa oleva sanavalinta *sielu* on erittäin mielenkiintoinen poikkeus leikkimielisyyttä korostavassa sanastossa. Ihmisen ja eläimen kategorisen eron perusta löytyy nimenomaan uskonnollis-filosofisesta diskurssista. Länsimaisen filosofian ja teologian ihmiskeskeisyyden perinteen ytimen muodostavat käsitykset Raamatusta, ja muun muassa Aristoteleen, Tuomas Akvinolaisen ja Kantin ajatukset ihmisen moraalisesta erityisasemasta. Aristoteleen aikaisen käsityksen mukaan ihminen ja eläin ovat kategorisesti erilaisia ja eri lajisia – olemuksiltaan ja sieluiltaan erilaisia. (Oksanen 2012, 141–160.) Tässä puhutellaan siis ihmistä, jolla on sielu, mutta kysymyksessä yhdistetään sekä ihmisyyttä, animaatiopossuus että sielu yhteen.

Kun on vastannut viiteen kysymykseen, saa itselleen possuprofiilin. Vastaan analyysia varten kahden erilaisen ihmisen näkökulmasta. Ensin vastaan paljon lihaa kuluttavan ihmisen näkökulmasta, sitten vähemmän lihaa syövän näkökulmasta. Kysymykset ovat: 1. *Kuinka usein herkuttelet possulla?* 2. *Missä mieluiten popsit possua?* 3. *Missä muodossa possu on useimmiten lautasellasi?* 4. *Mikä mielestäsi on parasta possussa?* 5. *Millä perusteella valitset possunlihasi?* Vastaamalla kysymyksiin niin, että ilmaisee syövänsä *possua monta kertaa viikossa*, etenkin *aamiaisella leivän päällä*, *kinkkuleikkeenä leivällä*, *herkullisuus on parasta possussa* ja valinnan perusteena on, että liha on *laadukasta*, saa profiiliksi *Pontevan possuilijan*.

Profiilin otsikko on “TERVEELLINEN TIEDOTE BY MINÄ,”, minkä alla on possuprofiilikuva ja nimi, kuten “PONTEVA POSSUILIJA”. Possu on ylipainoinen miespossu, joka nauraa suu auki. Ponteva-sanaa on käytetään muun muassa poikavauvoja kommentoitaessa. Tämä merkitys löytyy myös Kielitoimiston sanakirjasta (KS s.v. *ponteva*). Kyseisen sanan merkitysrepertuaariin kuuluvat myös ‘reipas’ ja ‘energinen’. Possuilija-sana on tekijöiden oma verbikantainen substantiivijohdos verbistä ‘possuilla’. Vastaavia verbejä ovat esimerkiksi ‘prätkailla’ ja ‘hauskailla’. Nämä ovat semanttiselta ryhmältään frekventatiivisia. Johdokset ilmaisevat yleisesti tapahtuman tai teon toistuvuutta ja jatkuvuutta. Ilmauksissa voi nähdä myös leikkillisyyden tai huolettomuuden sävyä. Vuorovaikutuksessa *le*-frekventatiivijohdoksia käytetään pehmentävänä keinona. (VISK § 252, § 303, § 308 & § 354.) Näillä johdoksilla ja valinnoilla tekijät haluavat luoda tuttavallista ja kepeää tunnelmaa. Erityisesti lapsille puhuttaessa lihasta käytetään kiertoilmaisuja, kuten nauravat nakit ravintolan ruokalistalla; yhteys tutun eläimen ja ruokalajin välillä häivytetään. (Anttonen & Vornanen 2016, 11.) Samalla tavalla lihan alkuperä ja ruumiillisuus kätketään tarpeen tullen aikuisiltakin sekä tekstin että kuvan tasolla.

Possuileminen on selvästi jotain mukavaa ja viatonta, toisin kuin vaikkapa yleisessä käytössä olevan verbin ‘sikailla’ merkitys, joka on vakiintunut ja selkeästi negatiivinen (KS s. v. *sikailla*). Ponteva possuilija on siis itse sielukas possu, joka näyttää syövän tyytyväisenä lajitovereitaan *monta kertaa viikossa*. Esitys on siis jonkinlainen kannibalismen puolustus. Profiilitekstin mukaan kannattaa varmistaa, että *porsaanliha on turvallisesti tuotettua, tarkoin valvottua ja korkealaatuista*. Olennaista näyttää olevan siis vain ja ainoastaan lihan hygieenisuus ja kotimaisuus. Sen sijaan terveellisyys, ekologisuus tai eettisyys eivät ole läsnä sivuston maailmassa.

Vaikka niin kutsutun tiedotteen otsikossa on sana terveellisyys, siitä ei puhuta ollenkaan. Ponteva ja ylipainoiseksi esitetty possuiliija syö punaista lihaa monta kertaa viikossa. Sivuston kommentit eivät noteeraa suomalaisia ravitsemussuosituksia, joissa määritellään viikoittaisen punaisen lihan yläraja, ja suositellaan vähäsuolaisia vaihtoehtoja (Evira 2017). Runsas lihansyönti aiheuttaa esimerkiksi syöpää, mikä ei ole kansanterveydellisesti vähäpätöinen juttu (THL 2014). Tämä profiili tukee stereotypiaa paljon lihaa syövästä miehestä, joka ei välitä niinkään omasta terveydestään, kunhan liha on hyvää ja grillattavaa löytyy. Terveysnäkökulman sijaan *possugeneraattorijengi* kommentoi, että *aivan ilmeisesti syöt vain Laatuvastuu-merkittyä possunlihaa*. Väitän, että tämä on hyvin eksplisiittinen presuppositio – toisin sanoen väkisin luotu ennakko-oletus, jolla toivotaan olevan jatkoa ajatellen vaikutusta kulutuskäyttäytymiseen. Toisin sanoin kyseessä on selvä Laatuvastuu-lihan mainos.

Seuraavaksi vastaan kysymyksiin niin, että syön possua *pari hassua kertaa kuukaudessa perheen parissa, possuwokkia lounaalla* maistuvana *proteiininlähteenä* ja valinnan perusteena on, että liha on *lähellä tuotettua*, saan profiiliksi *Pirtsakan proteiinipossun*. Hahmolla on hikinauha, punaiset posket ja auki oleva naurava suu. Hän harrastaa siis hikiliikuntaa, ja saa proteiininnsa lajitovereiden lihaa “tankkaamalla”. Hänellä on ripset näemmä siksi, että hän on nainen. Tosielämässä ripset löytyvät kaikilta sukupuolilta niin ihmisiltä kuin sioiltakin. Jostain syystä myös valtion rahoilla tuotetun lihansyönnin edistämiskampanjan intresseihin kuuluu sukupuolen dikotomisuuden ja tyyppillisten erontekojen vahvistaminen.

Proteiinin nostaminen keskiöön on osa viime vuosien proteiinihypetystä³, joka koostuu julkisesta keskustelusta, proteiinituotteiden lisääntymisestä ja proteiinin mainitsemisesta tuotteiden nimissä ja pakkausmerkinnöissä. Tässä sivuston tekijät lainaavat laajemmasta terveys- ja fitnessdiskurssista proteiinin korostamisen. Samalla he yrittävät liittää sianlihan syömisen osaksi tätä diskurssia, vaikka sianlihan syöminen ei diskurssiin kuulu. Fitness-blogeissa ja lehdissä pikemminkin käytetään vaaleaa lihaa ja proteiinilisiä jauheiden muodossa. Proteiinin saamisen ohella hahmo kertoo possunlihan syömisen syyksi sen, että liha on *himputin hyvää*. Tärkeää on argumenttien järjestys: ensin vedotaan

---

³ Proteiinihypetyksen merkkejä ovat esimerkiksi proteiinijäätelö (<http://www.iltasanomat.fi/terveys/art-2000001215928.html>) ja puheet rahkamarkkinoista (<http://www.helsinginuutiset.fi/artikkeli/250371-rahkamarkkina-romahti-sokeripommit-jaavat-hyllyyn>).

proteiiniin, sitten makuelämykseen. Mikäli proteiinidiskurssi ei uppoa profiilin saaneeseen lukijaan, ainakin makuelämykseen viittaaminen onnistuu, sillä alkuoletuksenahan oli, että jokainen kyselyyn vastaaja syö nimenomaan sianlihaa. Vetoaminen lihan maistuvuuteen on tuttua lihanjalostajien mainoksista. Olettamuksena on, että ihmisellä on oikeus nauttia eläimen hyvänmakuisista ruumiista lautasellaan (Kotilainen 2015, 52).

Muita profiileja ovat muun muassa *Päättäväinen perhepotsi*, *Sivistynyt saparoniekka* ja *Askeettinen kanta-astuja* ja *Huoleton herkkutelijanasu*. Profiiliteksteissä kerrotaan esimerkiksi, että laadukkaat fileet kuuluvat jokaisen kunnon lihansyöjän ruokapöytään, ja että possu on *perinteikkäistä perinteikkäin suomalainen arki- ja juhlaruoanraaka-aine*. Harvoin lihaa syövä saa profiilinimekseen *Askeettinen kanta-astujan*, ja saa vastaukseksi asenteellisen kysymyksen: *Jos possunliha ei kuulu normaaliin ruokavalioon, taitaa jäädä moni makunautinto kokematta?* Normaali-sanan valinta on olennainen eronteon väline: sikaa syömättömän ihmisen ruokavalio ei possugeneraattorin maailmassa ole normaalia. *Sivistyneen saparoniekan* profiilitekstissä puolestaan ylistetään suomalaisen joulukinkun perinteikkyyttä, ja huudahdetaan, että ”Iloinen röhkijä maistuukin paremmalta!” Eläinten tuotanto-olojen yhteydessä on totuttu viime vuosina puhumaan eläinten hyvinvoinnista. Possugeneraattorin luomassa todellisuudessa mennään vielä vähän pidemmälle: possut iloitsevat ja tarjoavat itsensä ilomielin kinkkuna suomalaisen kunnon lihansyöjän joulupöytään. Aivan kuin iloinen röhkijä olisi vielä lautasellakin iloinen, sillä tekstin maailmassa eläimen teurastamista ja kuolemaa ei ole olemassakaan. Teksteissä toistetaan jatkuvasti lihansyöminen normaaliutta, vedotaan makunautintoihin, ja muistutetaan Laatuvastuu-merkistä turvallisuuden takeena.

VERENPUNAA JA MUFFE, JOKA HALUSI TULLA LIHAKSI

Jos muuttaisin sivuston ensimmäisen näkymän maltillisesti, vaihtaisin ensin vaaleanpunaisen värin punaiseen väriin. Punainen väri voisi viitata jouluun, mutta muiden elementtien kanssa miellelyhtymä tukisi punaisen värin vereen viittaamista. Tämä on varmasti syy, miksi pinkki on alun perin valittu, vaikka teksti viittaa monissa kohdin jouluun. Veri on keskeinen osa sitä tapahtumaketjua, jossa eläin muuttuu lihapalaksi. Vaihtaisin myös hahmojen kuvat kuviin

oikeista eläimistä. Kuvissa näkyisi animaatiohahmojen sijaan vaikkapa häkissä oleva emakko, työntekijän injektioruiskulla kärsään tökkimä sika ja sähkötaimnutuksesta pakeneva sika⁴. Pelkästään näiden valintojen muutos tekisi sivuston nykyiseen tarkoitukseensa käyttökelpottomaksi. Kirjoitan nyt intervention yhteen profiilitekstiin. Kursiivi osoittaa muokatut kohdat.

KOIRAGENERAATTORIN KERTOMAA: OLEN

(kuva)

MAINIO MAKUSTELIJAMUFFE

Koira on perinteikkäistä perinteikkäin suomalainen arki- ja juhlaruoan raaka-aine. Kyljykset perunamuusilla ihan kuin mummolassa, suikalepaisti wokissa tai pannussa ja laadukkaat fileet kuuluvat jokaisen kunnan lihansyöjän pöytään.

KOIRAGENERAATTORIJENGIN KOMMENTIT:

Perinteet kunniaan – mutta turvallisesti ja luotettavasti: Laatuvastuu-merkki *koirapakkauksessa* mahdollistaa turvalliset ruokahetket.

Valitsin erittäin vähäisen muokkaamisen, mikä mielestäni tässä tapauksessa osoittaa erittäin hyvin intervention tehon.

Interventio herättää monia kysymyksiä:

Miksi suomalaisuus ja sianliha liittyvät kulttuurissamme yhteen, mutta koiranliha ei?

Miksi lemmikkejä hellitään, toisia eläimiä syödään?

Miksi *kunnan lihansyöjä* ei söisi koiraa? Millaisessa mummolassa tarjottaisiin koiraa?

Millaisia ovat suomalaiset, jotka eivät käytä arki- ja juhlaruoassaan koiraa/sikaa? Kuka määrittelee perinteet?

---

⁴ Nähtävillä MOT-ohjelman julkaisemassa materiaalissa:

<http://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/10/22/julmuutta-ja-valinpitamattomytta-suomalaisteurastamoissa>

Miksi turvallisuus on tärkeää? Onko LaatuVastuu-merkitön liha laatuVastuutonta?

Otsikon vaihtaminen ja sika-sanan vaihtaminen koira-sanaksi riittää osoittamaan lyhyen tekstin sisälle upotetut ennakko-oletukset ja kulttuurisen uskomusjärjestelmän, mitä sosiaalipsykologi Melanie Joy kutsuu karnismiksi (Beyond carnism 2016).

Nykyisenä sosiaalisen median aikakautena toisin kirjoittaminen on jo tavallista. Nopeasti tehtävät ja leviävät meemit hyödyntävät näitä muokkaamisen keinoja. Mainostajat eivät ole vielä ymmärtäneet, että yksisuuntaisen mainonnan aika lienee ohi. Lihanjalostajien mainoksiin ja vuorovaikutteisiin kampanjoihin ”väärällä tavalla” reagoiminen on nimittäin johtanut sensurointiin (Voima 2014). Possugeneraattori on niin ikään saanut osakseen reagointia, mikä tuskin ilahduttaa Lihatieotusta. Arttu Heikkinen (2016) on tehnyt generaattorin pohjalta sarjakuvan, jossa kahdella jalalla kävelevä ihmissika yrittää houkutella bussipysäkillä seisovaa ihmiskoira syömään itseään. Vaikka toinen kieltäytyy syömästä sianlihaa, ihmissika viiltelee itsensä auki sen edessä ja kaatuu kuolleena toisen päälle. Itseään syövät tai itsensä syötäviksi tarjoavat possut ja siat ovat lihamainoksien tuttua kuvastoa (ks. esim. Suicidefood-blogi⁵). Kuitenkin asian päällelleen kääntävä intervention tekeminen on harvinaista. Vastamainoksia on julkaistu jo useamman vuoden ajan, mutta nimenomaan tähän ristiriitaan – siis itseään syötäväksi tyrkyttävän eläimen representaation interventioon – en ole aikaisemmin törmännyt.

YHTEENVETO

Kivun, hädän ja kuoleman tunnistaminen on vaikeaa ja lietsoo esiin ahdistusta, vähintäänkin epämielisuutta. (Aaltola 2015, 287.) Jotta lihaa syövä ihminen ei tarvitsisi kokea epämiellyttäviä tunteita, lihantuotannon kuvasto pidetään naiivina ja siistinä. Eläinten esittäminen jatkuvasti piirroshahmoina, jotka iloitsevat tullessaan ihmisen syömiksi, vaikuttaa juuri niin. Sillä legitimoidaan eli oikeutetaan huomaamatta miljoonien eläinten laajamittainen hyödyntäminen ja tappaminen ihmisen lautasen sisällöksi. Possugeneraattori on osa eläinten hyväksikäyttämisen ja talouden diskursseja, jotka ovat saavuttaneet hegemonisen aseman (ks. esim. Fairclough 1992, 91). Hegemoninen asema ei kuitenkaan ole kiveen kirjoitettu.

---

⁵ Blogiin on kerätty lihamainoksien kuvastoa: <http://suicidefood.blogspot.fi/search/label/pig>.

Valta-asema horjuu, kun sitä horjutetaan. Valtasuhteiden näkyväksi tekeminen ja itsestäänselvyyksien kyseenalaistaminen on vaihtoehtojen esittämistä ja tilan tekemistä kenties marginaaliin jääneille tai jätetyille äänille. (Juhila 1999, 165.)

Kommentteja ja muita muokkauksia possugeneraattorin kuva- ja tekstimaailmaan löytyy Twitteristä aiheutunnisteella possugeneraattori ja laatuvastuu. Jaakko Hyvönen (2016) on tehnyt Tehotuotantogeneraattorin, jossa värimaailma, kuvat ja tekstit on vaihdettu. Se, että inhimillistettyjen possujen tilalle vaihtaa kuvat tavanomaisen eläintuotannon vaiheista, on paljastavaa. Rinnakkain aseteltuna Possugeneraattorin ja Tehotuotantogeneraattorin kuvat kertovat ilman sanojakin sen, minkä Possugeneraattori haluaa piilottaa: tilanahtauden, likaisuuden ja kuoleman. Samalla se paljastaa mainonnan tuttuuden ja tehokkuuden.

Filosofi Tom Regan (Regan 2013, 97) kirjoittaa ihmisiä ja ei-inhimillisiä eläimiä yhdistävistä asioista näin:

Meistä jokainen on kokeva oman elämänsä subjekti, tietoinen olento, jonka hyvinvoinnilla on merkitystä hänelle itselleen riippumatta hänen hyödyllisyydestään muille. - - Kaikki elämämme ulottuvuudet, mukaan lukien - - tyytyväisyys ja turhautuminen, olemassaolo tai ennenaikainen kuolema, vaikuttavat elämämme laatuun siten kuin me sen yksilöinä elämme ja koemme.

Kun kiellämme eläimeltä tämän merkityksellinen, kokemuksellisen elämän mahdollisuuden, oikeutamme samalla eläimen asettamisen pelkän välineen asemaan. Eläin muuttuu koneeksi, jonka elämällä tai kuolemalla ei ole muuta kuin taloudellista merkitystä – eläin ei elä, se on vain hengissä. (Muurimaa 2015, 249.) Suomen ja EU:n rahallisella tuella ylläpidetään eläinkuvaa, jossa tiettyjen lajien edustajat ovat olemassa vain ihmisen käyttötarkoituksia varten. Tämä palvelee ainoastaan talousdiskurssista hyötyviä tahoja, kuten niitä, jotka ovat aineiston tuottamisen taustavoimina. Suomessa syödään jo nyt paljon lihaa, mutta kampanjoinnin tarkoituksena onkin varmasti ylläpitää tilannetta ja varmistaa kinkun asema suomalaisessa joulussa.

AINEISTO

Possugeneraattori-sivusto 2016: <http://possugeneraattori.laatuvastuu.fi/> Luettu 19.12.2016.

LÄHTEET

- Aaltola, Elisa 2015: Tappava rakkaus: itsepetos, empatia ja tarkkaavaisuus. – Aaltola, Elisa & Keto, Sami. (toim.), *Eläimet yhteiskunnassa* s. 285–310. Helsinki: Into Kustannus.
- Anttonen, Taru & Vornanen Jukka 2016: *Lihansyöjien maa – Miksi suomalaisten ruokavalion on muututtava*. Helsinki: Into Kustannus.
- Bateman, J.A., Wildfeuer, J. & Hiippala, T. 2017 (tulossa): *Multimodality: Foundations, Research, Analysis – A Problem-Oriented Introduction*. Berlin: De Gruyter.
- Beyond carnism 2016: <http://www.carnism.org/> 16.12.2016.
- Blommaert, J. & C. Bulcaen 2000. *Critical Discourse Analysis*. Annual Review of Anthropology 29, 447–466.
- Evira 2016: <https://www.evira.fi/elaimet/elainsuojelu-ja-elainten-pito/elainsuojelu-teurastuksessa-ja-lopetuksessa/usein-kysyttya-teurastuksesta/> 16.12.2016.
- Evira 2017: <https://www.evira.fi/elintarvikkeet/terveytta-edistava-ruokavalio/ravitsemussuosituksset/> 16.3.2017.
- Fairclough, Norman 1997: *Miten media puhuu*. Tampere: Vastapaino.
- Fairclough, Norman 1992: *Discourse and social change*. Cambridge: Polity Press.
- Fairclough, Norman 1989/2001: *Language and power*. England: Pearson Education Limited.
- Heikkinen, Arttu 2016: Lars ja possutermiinaattori -sarjakuva. <https://www.facebook.com/huulialkio/photos/a.317999061723346.1073741828.317986298391289/584874525035797/?type=3&theater> 16.12.2016
- Hyvönen, Jaakko 2016: [@jaakkohyvonen](https://www.facebook.com/jaakkohyvonen) 14.12.2016
- Iltä-Sanomat 2006: Kinkku on joulupöydän kunkku – <http://www.iltasanomat.fi/kotimaa/art-2000000173333.html> 14.12.2016.
- Jokinen, Arja; Juhila, Kirsi & Suoninen, Eero 1993: Diskursiivinen maailma: teoreettiset lähtökohdat ja analyyttiset käsitteet. – Teoksessa Jokinen, Arja; Juhila, Kirsi & Suoninen, Eero: *Diskurssianalyysin aakkoset* s. 17–47. Jyväskylä: Gummerus.
- Juhila, Kirsi 1999: Kulttuurin jatkuvasti rakentuvat kehät. – Teoksessa Jokinen, Juhila & Suoninen *Diskurssianalyysi liikkeessä*. Tampere: Vastapaino.
- KS = Kielitoimiston sanakirja. – <http://www.kielitoimistonsanakirja.fi/> 14.12.2016.
- Kotilainen, Noora 2015: Puhdasta, suomalaista, nationalistista lihaa. – Aaltola, Elisa & Keto, Sami (toim.), *Eläimet yhteiskunnassa* s. 37–56. Helsinki: Into Kustannus.
- Lihatiedotus 2016: <http://www.lihatiedotus.fi/liha-tilastoissa/lihan-kulutus-suomessa/joulukinkkujen-kulutus.html>
- Lihatiedotus 2016: <http://www.lihatiedotus.fi/ajankohtaista/kinkku-pitaa-pintansa-joulupoydan-kunkkuna.html>
- Leppänen, Sirpa 2004: Jokaisessa meissä asuu pieni toisin kirjoittaja: tekstuaalinen interventio lukemisen ja kirjoittamisen opetuksessa. Verkossa: <https://www.jyu.fi/tdk/hum/englanti/Leppanen/intervention.pdf>.
- Rod A. Martin 2007: *The Psychology of Humor. An Integrative Approach*. Burlington, MA: Elsevier Academic Press.
- Muurimaa, Kristo 2015: Yöllä minä otan kuvia teidän sioistanne. – Teoksessa Aaltola, Eliisa & Keto, Sami. (toim.), *Eläimet yhteiskunnassa* s. 245–259. Helsinki: Into Kustannus.
- Oksanen, Markku 2012. *Ympäristöetiikan perusteet*. Gaudeamus.
- Pietikäinen & Leppänen 2007: Saamelaiset toisin sanoin. – Kuortti, Joel, Lehtonen, Mikko & Löytty, Olli (toim.), *Kolonialismin jäljet: Keskustat, periferiat ja Suomi*. Helsinki: Gaudeamus.
- Pietikäinen, Sari & Mäntynen, Anne 2009: *Kurssi kohti diskurssia*. Tampere: Vastapaino.
- Pynnönen, Anu 2013: *Diskurssianalyysi: Tapa tutkia, tulkita ja olla kriittinen*. Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulu. Jyväskylä: University of Jyväskylä. – <https://www.jyu.fi/jsbe/tutkimus/julkaisut/workingpaper/wp379> 10.12.2016
- Regan, Tom 2013: Eläinoikeuksien puolustus. – Aaltola, Elisa (toim.), *Johdatus eläinfilosofiaan* s. 89–100. Helsinki: Gaudeamus.
- THL 2014: Terveystieteen ja hyvinvoinnin laitos. Syövästä ehkäisy, varhaisen toteamisen ja kuntoutumisen tuen kehittäminen vuosina 2014–2025. Kansallisen syöpäsuunnitelman II osa. – <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-185-3> 16.3.2017.
- Vihreä lanka 2016: Lihatiedotus iskee verorahoilla: ”Taitaa jäädä moni makunautinto kokematta” – <http://www.vihrealanka.fi/uutiset-kotimaa/lihatiedotus-iskee-verorahoilla-”taitaa-jäädä-moni-makunautinto-kokematta”> 20.11.2016.
- VISK = Auli Hakulinen, Maria Vilkkumäki, Riitta Korhonen, Vesa Koivisto, Tarja Riitta Heinonen ja Irja Alho 2004: *Iso suomen kielioppi*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Verkkoaversio. – <http://scripta.kotus.fi/visk> URN:ISBN:978-952-5446-35-7. 15.12.2016.

Voima 2014: Mainonnan raadollisuus paljastui –

<http://uusi.voima.fi/blogikirjoitus/2014/mainonnan-raadollisuus-paljastui/> 10.12.2016

Voima 2016: Vastamainokset – <http://uusi.voima.fi/vastamainokset/> 10.12.2016

Yle 2009: Kinkku on suomalaisen joulupöydän kunkku - edelleen – <http://yle.fi/uutiset/3-5945959> 15.12.2016.

—— 2012: Kinkku on kunkku, jolla on kavereita – <http://yle.fi/uutiset/3-6422359> 15.12.2016.